ఇది రహదారి కాదు

ఎవరో తట్టి మేల్కొలిపినట్లు హఠాత్తుగా మెలకువ వచ్చింది శ్రీహరికి. గది అంతా చీకటిగా ఉంది. గడియారం వంక చూశాడు. రేడియమ్ డయల్ ఆరు గంటలు సూచిస్తూంది.

మధ్యాహ్నం భోజనం చేసి మంచం మీద వాలాడు, 'మపాసా కథలు' తీసుకుని. తనకి తెలియకుండా నిద్ర పట్టేసింది. ఇప్పుడూ అలాగే మెలకువ వచ్చింది.

ఇప్పుడు సాయంత్రమా? తెల్లవారు జామా? ఛీ చీకటేమిటి?

పూర్తిగా కళ్ళు తెరిచి, మంచం దిగి కిటికీలోంచి బయటకు చూశాడు. కళ్ళుండీ, లేకపోయినా ఒకటే ఉందను కున్నాడు. కటిక చీకటిలో కళ్ళున్నవాడూ, లేనివాడూ ఇద్దరూ గుడ్డివాళ్ళే అవుతారు కద?

వర్షం కురుస్తున్న చప్పుడు.

వాచీ ఆగిపోలేదని ధ్రువపరుచుకుని వరండాలోకి నడిచాడు. హాలులో వెలుగుతున్న ఇన్నాండ్ లైట్ తాలూకు కాంతి వరండా దాటి కూడా వ్యాపిస్తూంది.

వరండాలో వాలుకుర్చీలో పడుకుని వర్షం చూస్తూంది రాజేశ్వరి.

నిజంగా కుండలతో కుమ్మరిస్తున్నట్లే కురుస్తూంది వర్షం. మెట్ల అంచులను వేసిన క్రోటన్ మొక్కల మీద పడుతున్న జల బిందువులు దీప కాంతిలో ఎగిరి పడుతున్న ముత్యాలను తోపింపజేస్తున్నాయి.

"నిజంగా ఆరు గంటలేనా టైము?" అడిగాడు శ్రీహరి.

రాజేశ్వరి నవ్వింది. "మబ్బులు, వర్షం —వీటి మూలంగా అర్ధరాత్రిలా అనిపిస్తోంది కానీ, నిజంగా ఆరు దాటి ఆట్టే సేపు కాలేదు."

"నౌకర్లెవరూ లేరా?"

"ఇంత వర్షంలో ఎవరుమాత్రం ఏలా రాగలరు?"

"నాన్నగారు వచ్చారా?"

"వర్షానికి ముందే వచ్చారు. ఆఫీసు గదిలో ఉన్నారు. ముఖం కడుక్కొని టిఫినూ, టీ తీసుకుంటావా?"

"ఊఁ."

"నన్ను రమ్మంటావా?"

"వద్దులే."

బట్టలు తీసుకుని బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళాడు. పావు గంట గడిచాక టిఫిన్ తీసుకుని, టీ తాగి ట్రిమ్‌గా తయారై వరండాలోకి వచ్చాడు శ్రీహరి.

వర్షం కొంచెమైనా తగ్గలేదు.

"పాడు వర్షం. చక్కని ప్రోగ్రామ్ పాడుచేస్తోంది." చిరాకుగా అన్నాడు శ్రీహరి.

"పాడు వర్షం కాదు. ప్రణాధారమైన వర్షం. ఇంతకీ ఏం ప్రోగ్రామ్ ఏమిటి?"

"ఫ్రెండ్‌తో సినిమా."

"సినిమా కంటె చక్కగా ఉంటుంది వర్షం. కావాలంటే చూడు." నవ్వింది రాజేశ్వరి.

"వర్షంలో ఏముంటుంది చూడ్డానికి?"

"అలుముకున్న చీకటి. చీకటిని చీలుస్తూ మెరుపులు. ఉరుముల సంగీతం. పిడుగులు. గాలి గుసగుసలు. వర్షపు బిందువులు చేసే సున్నితమైన లయ. చక్కని సంగీతంతో కూడిన ప్రకృతి చిత్రంకంటె సినిమా ఏం గొప్పగా ఉంటుంది? వర్షాన్ని చూస్తోంటే స్మృతులు రేగుతాయి. చక్కని ఊహలు మెదులుతాయి. ఆలోచనలు తీవెలు సాచుకుంటాయి. మొదట పడే చినుకులు భూమినుంచి బయటకు తీసే పరిమళం ఏ సెంటుకి వస్తుంది?"

"కాని, వర్షం మనిషిని కట్టి పడేస్తుంది. చలనాన్నీ, చైతన్యాన్నీ నిరోధించి ..."

"ఒక్కసారి ఆ వర్షంలో తడిసి చూడు. ఎటువంటి చైతన్యం రేకెత్తుతుందో!" నవ్విం దామె.

"పనులు సాగనివ్వకుండా ..." విసుకున్నాడు శ్రీహరి.

"కారు వేసుకుని వెళ్ళు. కరెంటు లేదుగా, సినిమా ఎలా ఉంటుంది? ఏ జనరేటరుతోనో వేసినా, ఇంత వర్షంలో వచ్చేవా రెవరుంటారు?"

"నిజమే! ఈ వేళ సినిమా కాన్సిల్ చేసుకుంటాను. ఆ ఫ్రెండ్‌కి కారు లేదు."

ఫోను మోగింది.

హాలులోకి వెళ్ళి రిసీవరు అందుకున్నాడు శ్రీహరి. ట్రంక్ కాల్.

"నేను మోహన్‌ని ... శ్రీహరేనా?"

"ఊఁ ఎక్కడినుంచి, మహానుభావా?"

"విజయవాడ నుంచి. ఇక్కడ టెలిఫోన్స్‌లో చిన్న ఆఫీసరు గిరీ వెలిగిస్తున్నాను. పది రోజులైంది జాయినయి. ఉత్తరం వ్రాద్దామనుకుంటూనే గడిపేశాను."

"ఫోన్సులో ఉండి ఉత్తరాలు రాసే ఖర్మేమేటి? లైట్‌నింగ్ కాల్స్ చేసి మరీ కావలసిన వాళ్ళని పలకరించగలవు. మనం కలుసుకుని రెండేళ్ళు దాటిం దనుకుంటాను."

"ఇన్నాళ్ళూ అడ్రెస్ లేని జీవితం గడిపాను. అందుకే ఫ్రెండ్స్ నుంచి దూరం అయ్యాను."

"ఏమిటి విశేషాలు?"

"ఈ ఉద్యోగం సంపాదించడం మినహా మరే విశేషమూ లేదు. ఇది సంపాదించేసరికి తల ప్రాణం తోకకి వచ్చిందంటే నమ్ము. రెక్కాడితే కాని డొక్కాడని మధ్య తరగతి మనిషిని మరి."

"ఈర్ష్యపడకు. నేను నీ కంటే ఎక్కువే కష్టపడుతున్నాను."

"ఏం?"

"కంట్రాక్టులలో నాన్నగారికి అసిస్టెంట్‌గా ఉంటున్నాను. ఉదయం ఎనిమిది నుంచీ మిట్ట మధ్యాహ్నం వరకూ ఎండనీ, వాననీ కేర్ చెయ్యకుండా వర్క్ స్పాట్‌లోనే ఉండాలి. సరే కాని ... పెళ్ళి గ్రటా ..." నవ్వాడు శ్రీహరి.

"నీ దయవల్ల ఇంకా ఏక్ నిరంజన్‌గానే సుఖపడుతున్నాను. సంసార జంజాటంలో చిక్కుకోలేదు."

"అవునులే. టెలిఫోన్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ అందమైన అమ్మాయిలకి ప్రసిద్ధి. ఇక నీకు పెళ్ళెందుకు?"

"గాల్స్ గాల్స్ ఎవెరివేర్, బట్ ననిన్ మై ఎంబ్రేస్. అదీ పరిస్థితి. నువ్వు కాని కొంపతీసి పెళ్ళిచేసుకున్నా వేమిటి నాకు తెలియకుండా?"

"నేను — కంట్రాక్టర్‌ని. కంట్రాక్టర్లు కొంపలు తియ్యరు. వేస్తారు."

"కొంప కట్టేశా వేమిటి కొంపతీసి?" నవ్వాడు శ్రీహరి. "లేదు. నా పెళ్ళి ఇప్పుడప్పుడే కాదు. ఎప్పటి కవుతుందో, ఎలా అవుతుందో, అస లవుతుందో, లేదో — ఏమీ తెలియదు."

"ఎందుకని?"

"నాన్నగారి కో చెల్లెలు. ఆమెగారి కొక అమ్మాయి. పేరు ధనలక్ష్మి. అదలా ఉంచు. అమ్మగారి కొక అభిమానపు అన్నయ్య. ఆయనగారి కొక అమ్మాయి. పేరు గజలక్ష్మి. ఇద్ద రమ్మాయిల వెనకా పుష్కలంగా డబ్బు. బోలెడంత సంప్రదాయం. అమ్మ కోరిక నేను గజలక్ష్మిని చేసుకోవాలని. నాన్నగారి ముక్కువ నేను ధనలక్ష్మిని చేసుకోవాలని. సూటిగా ఒత్తిడి చెయ్యరు కానీ, సున్నితంగా గుర్తుచేస్తూంటారు."

"ధనలక్ష్మి, గజలక్ష్మి — వీరిద్దరిలో ఎవరి కెయ్యాలి ఓటు? అదేగా నీ సమస్య?"

"కాదు."

"మరి?"

"నేటికీ, నాటికీ, ఏనాటికీ నా ఓటు శ్రీలక్ష్మికే!"

"ఈ మూడో మహాలక్ష్మి ఎవరు?"

"అందమైన అమ్మాయి. నేను ప్రేమించి, నన్ను ప్రేమించిన అమ్మాయి. ఒక పసిడి గులాబి. ధనలక్ష్మి, గజలక్ష్మిలా వెనక ఆస్తీ లేదు, బలగమూ లేదు. అద్భుతమైన అందం ఉంది. చక్కని తెలివితేట లున్నాయి. రొమాంటిక్ ఎలిమెంటున్న బంగారుపాప. నా ఆశలు నిజాలు చెయ్యగలిగే శక్తి కల అమ్మాయి. కాని, ఏం లాభం?"

"ఎందు కంత నిస్పృహ?"

"మా ప్రేమకి పదివేల అవరోధాలు. శ్రీలక్ష్మి అనాథ. కులం తెలియని అమ్మాయి. ఈ పరిస్థితులలో మా అమ్మగారు శ్రీలక్ష్మిని మా ఇంట్లో అడుగు పెట్టనివ్వరు."

"మీ అమ్మగారు మరీ అంత కఠినులు కారు."

"అమ్మ మనసు నాకు తెలుసు. ఆమె మంచితనంతోపాటు ఆ మంచితనపు హద్దులూ తెలుసు. ఆమె సంస్కారపు పరిహద్దులని ఆకళింపు చేసుకున్నాను కనకనే ..."

"నీ ప్రేమకి పగ్గాలు పడ్డాయంటావు!"

"ఊఁ."

"పగ్గాలను తెంచుకుని పసిడిబొమ్మని సాధించడంలోనే ఉంది థ్రిల్."

"కబుర్లకేం? అతి సులభం."

"క్రియలో చూపమనే ప్రోత్సహిస్తున్నాను. సాహసించు. సహసా విదధీత న క్రియాం అన్నారు పెద్దలు."

"ఆ పెద్దలే ఇప్పుడు మా ప్రేమకి అడ్డుపడుతున్నారు. గజలక్ష్మి, ధనలక్ష్మి, శ్రీలక్ష్మి — మూడు కోణాల త్రిభుజంలో మధ్య బిందువుని అయిపోయాను. ఏదో అద్భుతం జరిగితే తప్ప ఈ చిక్కు సమస్య విడదు. నా జీవితం ఒడ్డుచేరదు."

"అలా నిరాశపడకు. విష్ యు గుడ్ లక్! మా బాస్ పిలుస్తున్నాడట. మళ్ళీ కలుద్దాం. శుభవార్త సిద్ధంచేసి ఉంచు."

మోహన్ కట్ చేసెయ్యగా రిసీవరు పెట్టేసి తన గదిలోకి నడిచాడు శ్రీహరి. కాలక్షేపం కోసం ట్రాన్సిస్టర్ ఆన్ చేశాడు. ఏ స్టేషనూ మంచి సంగీతం ప్రసారం చెయ్యడం లేదు. పైగా

ఇచ్ఛాపురపు రామచంద్రం

[illegible]

"[illegible]"

"[illegible]"

"[illegible]"

[illegible]

[illegible]

"[illegible] చూసాను." [illegible] అంది రాజేశ్వరి.

"[illegible] వెళ్ళాలి?"

"[illegible]. . ."

అదే క్షణంలో మెరుపు మెరిసింది.

[illegible] దగ్గర ఒక స్త్రీ! చూసి, [illegible]...

"ఎవరో అమ్మాయిలా ఉంది నాన్నా!"

"[illegible] లోపలికి రమ్మనండి. [illegible] వుంది." [illegible] అంది దామె.

శ్రీహరి లోపలికి వెళ్ళి [illegible], [illegible] వస్తుండగా— ఉరుము ఉరిమింది.

మెరుపు మెరిసింది.

పిడుగు పడింది, భూనభోంతరాలు దద్దరిల్లాయి.

[illegible] కళ్ళు మూసుకుని, "అర్జున! ఫల్గుణ! కిరీటి. . ." అంటూ ప్రార్థించింది.

కనులు తెరిచేసరికి ఆ అమ్మాయి [illegible] పరుగెత్తుకువచ్చి ఆమె పాదాలను చుట్టుకుపోయింది.

"ఎవరమ్మా నువ్వు? భయపడ్డావా? భయపడకు. సురక్షితమైన చోటుకే వచ్చావు. భయం లేదు. లే." ఆ అమ్మాయిని సాదరంగా లేవనెత్తింది రాజేశ్వరి.

కట్టుకున్న పలచని చీర తడిసి శరీరంలో భాగంలా అయి, ఆమె అందాలని బహిర్గతం కావిస్తుంటే ఆశగా మెరిశాయి శ్రీహరి కళ్ళు.

ప్రాదమికం

రచయిత కాదలుచుకున్న ప్రతి వ్యక్తి ముందు ఉత్తమ పాఠకుడు కావాలి.

—డ్రైడన్

ఎంత అందంగా ఉందామె!

నీటితో తడిసి పాయలు పాయలుగా జారుతున్న జుట్టు నాగులా ఉంది. మంచుబిందువుల్లో మెరిసే కమలంలా [illegible]. ఆ కన్నులు తామర రేకులు. సోగర కన్నులా, [illegible]— [illegible] శ్రీహరి కళ్ళకి.

"నా పేరు అరుణ. అబ్బ! ఎంత భయంకరమైన రాత్రి ఇది!" కంపించింది అరుణ.

శ్రీహరి చూపులకి సిగ్గుతో ముడుచుకుపోతున్న అరుణని చూసి, అసలు విషయం గ్రహించింది రాజేశ్వరి— "శ్రీహరీ! నీ గదికి వెళ్ళు" అంది మందలింపుగా. అతను బాధగా లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

"లోపలికి పదమ్మా! బట్టలు మార్చుకుందువుగాని. నిదురపోతే జలుబైనా చేస్తుంది. సాంబ్రాణి ధూపం వేసుకుని, పొడి బట్టలు కట్టుకుందువుగాని."

అరుణ చెయ్యి పట్టుకుని లోపలికి నడిపించసాగింది రాజేశ్వరి.

శ్రీహరి వాళ్ళిద్దరినీ చూసి ఏదో [illegible] ఉండలేకపోయాడు.

ఆమె ఎవరని అంత ఆదరిస్తుందమ్మ?

దీపాలు వెలిగాయి.

పది నిమిషాలలో రాజేశ్వరీ, అరుణా తిరిగి వచ్చారు.

అరుణ కట్టుకున్నది అమ్మ చీర! ఆమె చాలా ముచ్చటపడే మైసూరు సిల్కు చీర. శ్రీహరికి ఆనందమూ, ఆశ్చర్యమూ కూడా కలిగాయి ఒక్కసారి.

వరండాలో ఇద్దరూ కుర్చీలలో కూర్చున్నారు. టీపాయ్ మీద కోపాలో టీ కప్పులూ సాసర్లూ.

అరుణని దగ్గరగా చూడాలనిపించింది శ్రీహరికి.

ఎంత అందమైన అమ్మాయి అరుణ! పసిడిగులాబి. కాదు, పసిడి సంపెంగ.

"నాకూ టీ కావాలమ్మా." మూడవ కుర్చీలో కూర్చోబోయాడు శ్రీహరి.

"కొంచెం మెదడు ఉపయోగిస్తూ ఉండాలి, శ్రీహరీ!" ఆగి, "ఈ కప్పు తీసుకుని నీ గదిలోకి వెళ్ళు" అంది రాజేశ్వరి, ఆజ్ఞాపిస్తున్నట్లే.

"[illegible], అమ్మా." [illegible]

[illegible] అనిపించలేదు. ఆనందం [illegible].

వరండాకీ, తన గదికీ మధ్య ఉన్న కిటికీ దగ్గర నిలుచుని [illegible] అరుణని చూస్తున్నాడు.

టీకప్పు [illegible], అరుణ ముఖంలోకి చూస్తూ అడిగింది రాజేశ్వరి: "ఇప్పుడు చెప్పు, అరుణా! ఏం జరిగింది? ఈ వర్షంలో ఎలా చిక్కుకున్నావు?"

అరుణ ముఖం భయంతో [illegible]. సర్దుకుని, టీ తాగుతూ చెప్పసాగింది మెల్లగా.

"మా [illegible] స్నేహితురాలు ఉండేది. [illegible] వచ్చాను. ఆమె [illegible] తెలిసి, [illegible]. హఠాత్తుగా వర్షం పట్టుకుంది. [illegible] నడిచి, నిలుచున్నాను. [illegible] అవుతోంది కాని, [illegible] లేదు. [illegible] పూర్తిగా [illegible]. [illegible] లేదు. భయం వేయసాగింది. [illegible] గతిలేక ఆ వరండాలో ఒంటరిగా అలాగే నిలుచున్నాను.

ఇంతలో ఎవరో ఒకతను వచ్చి అగ్గిపుల్ల వెలిగించి నన్ను చూశాడు. [illegible] తాగినట్లున్నాడు. నా భయం [illegible] ఎక్కువైంది. నన్ను [illegible] లాగబోయాడు. నేను పెద్దగా [illegible]బోయాను. భయంతో నా నోరు పెగల లేదు. అతను నన్ను [illegible] నోటికి [illegible] మాట్లాడనివ్వకుండా [illegible]. నేను ఏమీ అనేలోపునే నా [illegible] నాపై అత్యాచారం జరపబోయాడు."

"అరే!" అదిరిపడింది రాజేశ్వరి.

"ప్రాణంతో, మానంతో ఎలాగో తప్పించుకున్నాను. వాడు నన్ను వెంబడించాడు. పరుగెత్తుకుంటూ మీ గేటు దగ్గరకు వచ్చాను. వరండాలో మిమ్మల్ని చూశాక ధైర్యం వచ్చింది. మీ దగ్గర నాకు రక్షణ లభించిందనే కాబోలు ఆ దుర్మార్గుడు నన్ను వదిలి పోయాడు." భయపడుతూ రాజేశ్వరికి దగ్గరగా జరిగింది అరుణ, కళ్ళు తుడుచుకుంటూ.

"ఎంత ఆపద తప్పింది, అరుణా! అదృష్టవంతురాలివి. ఇంకెప్పుడూ ఒంటరిగా తిరగకేం?" అరుణని దగ్గరకు తీసుకుంటూ అభిమానంగా మందలించింది.

"[illegible] నా? [illegible] సమయానికి [illegible] దుర్మార్గుడు [illegible]."

"[illegible]!"

"[illegible] ప్రమాదం [illegible] కదా . . . [illegible]. . ."

"[illegible] భగవంతుడు [illegible] బయట [illegible]."

[illegible] ఆవేశంగా. "[illegible]! [illegible] ఆ దుర్మార్గుడు ఎవరు? [illegible]. వాడిని [illegible] పట్టుకుని [illegible] నీ పాదాల మీద పడేస్తాను."

"వాడి ముఖం చూడలేదు నేను" అంది అరుణ.

"[illegible] పోయారు. పదే." అని [illegible], అరుణ నొకసారి [illegible].

"[illegible] వర్షం తగ్గేటట్లు లేదే?"

"[illegible] రాత్రి ఎక్కడికి వెళతావు? [illegible]. [illegible] నువ్వు [illegible] వెళ్ళొచ్చు. భోజనం చేద్దాం."

"[illegible] మీ [illegible], దాహమూ [illegible]. మా [illegible] అనవసరంగా [illegible]."

"[illegible]! ఇది [illegible] సంతోష [illegible]."

[illegible] భోజనాల గదిలో [illegible].

[illegible] ఎనిమిదిన్నరకి మేడ దిగి వచ్చారు రంగనాథం.

డైనింగ్ టేబులు ముందు ఆశగా ఎదురుచూశాడు శ్రీహరి అరుణ కోసం. ఆమె రాలేదు. అమ్మకూడా రాలేదు.

"అందరం కలిసి భోజనం చేస్తే బాగుంటుందికదమ్మా? అతిథిని గౌరవించినట్టు ఉంటుంది."

"ఆతిథ్యం సంగతి నేను చూసుకుంటాలేకానీ, భోజనం చెయ్యి."

తండ్రీ, కొడుకూ కంట్రాక్టుల గురించి మాట్లాడుకుంటూ భోజనం కానిచ్చి బయటకు వెళ్ళారు.

"కాదండీ. . . నాకా అర్హత లేదు. ఇక్కడ కూర్చుంటాను." అరుణ కంఠం.

"అలా మాట్లాడకు. నేను బాధ పడవలసి ఉంటుంది."

"మిమ్మల్ని బాధ పెట్టాలని కాదు. హద్దు మీరనంత వరకే ఏ మనిషి విలువయినా నిలుస్తుంది. మా అభిమా

నన్ను ఉద్యోగం చేసుకోవడం నా కిష్టం లేదు. నేను పంతులా అనుకోను. నా కోసం వచ్చింది, మీరు కూడా భోజనం చెయ్యండి."

"ఎంత ఉత్తమురాలివి అరుణా!"

"ఆ గొప్పతనం నాది కాదు. మీ హృదయానిది."

భోజనాల అనంతరం ఇద్దరూ వచ్చి వరండాలోకి వచ్చారు.

వర్షం ఎక్కువ అవుతోంది.

దీపాలు ఆరిపోయాయి.

పెరట్లోకి తొంగిచూసి పరిగెత్తారు రాజేశ్వరీ, అరుణా.

గదిలోంచి శ్రీహరి గుర్రు వినబడుతూంటే నవ్వాపుకోలేకపోతోంది అరుణ.

"ఇట్టే నిద్రపట్టింది. . . పెళ్ళి చేసేస్తేకాని వదలడు."

"మంచి అమ్మాయిని చూసి చేసెయ్యండి." నవ్వింది అరుణ.

ఉరుము ఉరిమింది.

మెరుపు మెరిసింది.

ఒక్కగాలి తీవ్రంగా వీచిపోయింది.

అరుణ ఆవలించింది.

"పదమ్మా, హాలులో పడుకుందాం." ఇద్దరూ హాలులోకి వెళ్ళి తలుపులు మూశారు.

"నేను సోఫాలో పడుకోగలను. మీరు మంచంమీద పడుకోండి."

గులాబిమొగ్గలా ఉంది, ముడుచుకుని పడుకున్న అరుణ. మేను వాల్చడమే తడవుగా నిద్ర పట్టేసింది.

వర్షం కురుస్తోంది, ఒళ్ళు జల్లుగా.

చలిగాలి గిలిగింతలు పెడుతూంది.

రాజేశ్వరికి నిద్ర పట్టడం లేదు.

హఠాత్తుగా మనసులో భర్త మెదిలాడు.

ఆమె లేచి, మేడమీదకు నడిచింది.

ఆ గదిలో అడుగు పెడుతూంటే ఆమె పాదాలు వణికాయి. అడుగులు తడబడ్డాయి.

ఏమనుకుంటారో వారు? వారికీ తనలాగే వర్షం పడుతూంటే నిద్ర రాదు.

"రా. . .జీ!" చిరునవ్వు. చిత్రంగా ఉంది గొంతు.

ఆ పిలుపు ఆమె హృదయంలో వింత సంచలనం రేపింది. మనసు పులకరించింది. ఒక విధమయిన పరవశంతో ఆమె శరీరం కంపించింది. మధురమైన మైకం ఆవరిస్తున్నట్లనిపించింది.

"వచ్చావా, రాజీ! నా మనసు నీకు తెలుసు. నీ గురించే ఎదురు చూస్తున్నాను." చిలిపిగా నవ్వారు రంగనాథం, గుబురు మీసాల లోంచి.

"పాలు తీసుకు రావాలనుకుంటూనే మరిచిపోయాను. ఇప్పుడే జ్ఞాపకం వచ్చింది." సిగ్గు పడిందామె.

"మీలాంటి ఆడవాళ్ళు ఎంత వయసు వచ్చినా ఆడవాళ్ళుగా మిగిలి ఉండగలరు. ఆ విషయంలో నేనదృష్టవంతుణ్ణి, రాజీ!" పాలగ్లాసుతోపాటు ఆమె చేతిని కూడా అందుకుని, మంచం మీద పక్కనే కూర్చోబెట్టుకున్నారు.

గాలి కిటికీ రెక్కను తోసుకుని లోపలికి వచ్చింది.

"ఆగండి— చలి ఒక్కరి నిద్ర రాదు. . ."

". . . . . ."

"నా దగ్గర— ఇన్నాళ్ళయ్యాక— ఈ వయసులో సిగ్గు పడుతున్నావా!" నవ్వి, "వాతావరణం వయస్సుని మరిపించ గలదు సుమా!" అన్నారు రంగనాథం.

రాజేశ్వరి ఏమీ అనలేకపోయింది. షెడ్డుమీద పడుతున్న వర్షం సంగీతం పాడుతూంది.

హఠాత్తుగా చీకటి ఆవరించింది. గదిలో కొవ్వొత్తి ఆరిపోయింది.

రంగనాథంగా ఇచ్చిన స్థానాన్ని కాదన

* * *

తెల్లగా తెల్లవారింది. ఆకాశం స్వచ్ఛంగా ఉంది.

రాజేశ్వరి కిటికీ తెరిచి చూసేసరికి ఎర్రగా మెరుస్తూ కనిపించింది ఎండ.

ఆలస్యంగా మేలుకున్నందుకు సిగ్గు పడుతూ, మేడ దిగి హాలులోకి వచ్చిందామె.

అక్కడ ఎదురయిన దృశ్యం చూసేసరి కామెకు భయం వేసింది.

అరుణ సోఫాలో కూర్చుని, ఏడుపు ఆపుకునే ప్రయత్నం చేస్తోంది.

విశాలమైన ఆమె కళ్ళు ఎర్రగా జపాకుసుమాలను జ్ఞప్తికి తెస్తున్నాయి.

జుట్టు చెదిరి ముఖాన్నీ, వీపునీ కప్పివేస్తూంది.

జాకెట్ చిరిగి, చీర చెదిరి...

"పీడ కల వచ్చిందా, అరుణా?"

"కల అయినా బాగుండేది. కల కాదు. నిజమే." ఏడుస్తూ అంది అరుణ.

"ఏం జరిగింది?"

"నాగే పెనంమీద నుంచి మండే పొయ్యిలో పడింది బ్రతుకు."

"సరిగా చెప్పు." ఒణికిపోతూంది రాజేశ్వరి.

"క్షమించండి. మీ మనసు నొప్పించడం నా తరం కాదు. అయినా, జరిగిన దానిలో మీ బాధ్యత ఏమీ లేదు. కేవలం నా దురదృష్టం, అంతే. చెట్టు మీది గూటినే చూశాను కాని మానుకి చుట్టుకున్న మహాసర్పాన్ని చూడలేక పోయాను. కాటు వేస్తుందని కనుక్కో లేకపోయాను."

రచయిత

రచయిత కున్న మహత్తర శక్తులు రెండు— కొత్త విషయాలను సహజంగా చెప్పడం; సర్వసాధారణ విషయాలను సరికొత్తవిగా చిత్రించడం.

—జాన్సన్

"అరుణా!"

"ఆశ్రయ మిచ్చిన వారిని ఆడిపోసుకునే నీచురాలిని కాను. అంతా అయిపోయిం దన్న ఆవేదనలో అదుపు తప్పింది నోరు. మన్నించి నాకు సెలవిప్పించండి."

"నీ కేం జరిగింది? దాచుకోకుండా నాకు సూటిగా చెప్పు. నీ కష్టానికి నేను పరిహారం చెల్లిస్తాను."

"వెన్నపూస వంటి మీ మనసూ, మీ ఔదార్యమూ నాకు తెలుసు. కాని, ఈ కష్టం మీరు పూడ్చగలిగేది కాదు. గులాబిచెట్టుకి పూలే కాదు, ముళ్ళూ ఉంటాయి. అది విస్మరించడం నా నేరం. ఆ నేరానికి పెద్ద శిక్ష పడింది. నా అజ్ఞానం నన్నే కాటు వేసింది. మీ రేం చెయ్యగలరు!"

"సూటిగా చెప్పు, అరుణా!" ఆత్రతగా అరుణ భుజాలు పట్టుకుని కుదిపింది రాజేశ్వరి.

"వద్దమ్మా. నన్ను మన్నించి వదిలి పెట్టండి. పరువుగా బ్రతికే మనుషులు మీరు. నిర్మలమైన మీ అంతరంగంలో నిప్పులు చల్లలేను. మంచి మనసులో మంటలు రేపలేను. దయ ఉంచి నాకు సెలవిప్పించండి."

"ఏం జరిగిందో చెప్పకుండా నిన్నిక్కడి నుంచి వెళ్ళనివ్వను." కఠినంగా అంది రాజేశ్వరి.

"నన్ను ఒత్తిడి చెయ్యకండి. నా జీవితానికీ, సమస్యకీ ఒకటే పరిష్కారం. మీ చేతులతో చిటికెడు విషమిస్తే . . ."

"అరుణా!" ఆవేశంగా అరిచింది రాజేశ్వరి. "పెద్ద, చిన్న తారతమ్యం మరిచి మాట్లాడకు. నేనంటే నీకు గౌరవం లేదూ?"

"ఆపదనుంచి రక్షించి, ఆశ్రయ మిచ్చిన మీ అంతర్యంలో ఆరని జ్వాలలు రగల్చడం నా తరం కావడం లేదు. అంత అధమురాలిని కాలేను. మిమ్మల్ని ప్రార్థిస్తున్నాను. నన్ను పోనివ్వండి." వేడుకుంది అరుణ.

"నేను బాధపడనని వాగ్దానం చేస్తున్నాను. సంకోచించకు. జరిగినది చెప్పు."

తప్పనిసరి అయినట్లు తల వంచుకుని శ్రీహరి గదివైపు చూపించింది అరుణ.

కంగారుగా శ్రీహరి గదిలోకి నడిచింది రాజేశ్వరి. అక్కడ మంచం మీద అతను లేడు. ఉత్తరం మాత్రం ఉంది, వ్రాసి నాకర్షించా.

"అమ్మా!

నీ వంటి పవిత్రమూర్తిని 'అమ్మా' అని పిలిచే అర్హతను కోల్పోయాను. ఘోరమైన నేరం చేసి, క్షమించమని ఎలా అడగను?

ఆ అందమైన అమ్మాయి— అరుణ తప్పు చేసింది నిజమే అని అంగీకరిస్తున్నాను. నా బలహీనతకు సిగ్గుపడుతున్నాను. వాతావరణం వయస్సుని రెచ్చగొడుతుంది. వివేకాన్ని నశింపజేస్తుంది. తరవాత అందం గుడ్డివాణ్ణి చేస్తుంది. అన్నీ కలిసి రాత్రి నా చేత ఆ నేరం చేయించాయి.

ఈ పాపిని నువ్వు క్షమించలేవని— ముఖం చూపలేక— దూరంగా వెళ్ళిపోతున్నాను.

—శ్రీహరి."

ఉత్తరం చదివిన రాజేశ్వరి ఉన్న పాటున కూలి పడిపోయింది.

అరుణ ఆమెను పట్టుకుంది.

"నా కడుపున పుట్టిన శ్రీహరి ఇంత నీచుడా. . ."

"ఈ అనర్థానికంతటికీ కారణం నా అందం. ఆడదానికి అందం శాపమే. దానికితోడు వాతావరణం, పరిస్థితులు. ఒంటరిగా మిగిలిన నన్ను యౌవనంలో ఉన్న మీ అబ్బాయి. . ."

దుఃఖం దిగమింగుకుని, "మీరు నన్నే ప్రమాదం నుంచి కాపాడారో అదే ప్రమాదానికి గురి చేశారు శ్రీహరి" అంది అరుణ.

శిలే అయిపోయింది రాజేశ్వరి.

రాత్రి తను చేసిన పొరపాటు ఎన్ని పరిణామాలకు దారి తీసింది! వయసు మీరిన తామే వాతావరణ ప్రభావంతో వాంఛకి లొంగిపోగా, యౌవనంలో ఉన్న శ్రీహరి, కోరికల కొలిమిని ఎదుర్కొని, వాతావరణమూ ఊదరకొడుతూంటే — వివేకాన్నెలా నిలుపుకోగలడు? పొరపాటు తనదే. ఏ వయసు నా కళ. శ్రీహరికి పెళ్ళి చేసి ఉండవలసింది ఈ పాటికే.

అయినా, నాటకంలో పేర్చినట్లు ఒకదాని వెంట ఒకటిగా అలా ఎందుకు జరిగాయి సంఘటనలు? విధి ఉద్దేశమే ఇదా? మథనపడ సాగింది రాజేశ్వరి తనలో తానే.

"ఆశీర్వదించి సెలవిప్పించండి. నేను వెడతాను." నమస్కరించింది అరుణ.

"ఎక్కడికి?"

"నే నీ జన్మలో చేసుకున్నది పాపమో, పుణ్యమో నాకు తెలియదు. స్వర్గ, నరకాలలో నా స్థానం ఎక్కడనో?"

"ఆత్మహత్య చేసుకుంటావా? !" అదిరిపడుతూ అడిగింది రాజేశ్వరి.

"అంతకంటే మరొక మార్గమేం మిగిలింది? స్త్రీకి సిరి సంపదలన్నీ శీలమే కదా? కన్యగా శీలం కోల్పోయిన అభాగ్యురాలిని. మలిన దేహాన్నీ, మలిన శీలాన్నీ మరొక మగవాడి కర్పించి జీవించడం పతనమూ, వ్యభిచారమూ కాదూ? ఆత్మవంచన కావించుకుంటూ అను క్షణమూ పతితగా జీవించడం ఎంత దుర్భరమైన శిక్ష! ఆ శిక్ష నేను భరించ లేను కులానికి తక్కువయినా, గుణాన్ని అలవరుచుకున్నాను. విద్య వివేకాన్నిచ్చింది, శీలంలేని జీవితం మహానరకం అని నా నిండు నమ్మకం. శీలంలేని స్త్రీకి జీవితం దేనికి?"

"నేను చెప్పేవరకూ ఈ గడప దాటి వెళ్లడానికి వీల్లేదు. నా మాట కాదని వెళ్లావో నన్ను చంపుకు తిన్నంత ఒట్టు."

తెల్లబోయింది అరుణ. "మండే నిప్పుని ఇంకా ఒడిలో దాచుకుంటారా? మంచి గంధం లాంటి మనసు మీది. ఏ క్షణాన ఈ స్వర్గంలో అడుగు పెట్టానో, దీన్ని నరకం చేసేశాను. పాపిష్టి బ్రతుకు నాది. నా నీడ ఇక్కడ పడ కూడదు. మీ అబ్బాయిని మీకు దూరం చేశాను. మీ హృదయంలో కారుచిచ్చు రగిల్చాను. వద్దు, వద్దు, ఈ కొరివి నింకా కౌగిలించుకోకండి."

"అరుణా!"

"మీ పరువు ప్రతిష్ఠలని రచ్చకీడ్చు తానని అనుమానించకండి. ప్రమాణం చేసి చెబుతున్నాను— నాకు జరిగిన అన్యాయాన్ని నోరు విడిచి ఎవరికీ చెప్పను. నన్ను నమ్మండి. సందేహించక నన్ను సాగనంపెయ్యండి."

రాజేశ్వరి మనసు ఆర్ద్రం అయి పోయింది. జాలితో అరుణని దగ్గరకు తీసుకుంది. అరుణ ఎంత ఉన్నతురాలు! శీలాన్నే జీవిత సర్వస్వంగా భావించే ఈమెని మించిన పవిత్రురాలు మరెవరుంటారు? ఈమె ఏ అఘాయిత్యం చేసినా ఆ పాపం తనకే చుట్టుకుంటుంది. జరిగిన నేరంలో ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూకూడా తన బాధ్యత ఎక్కువే.

"అరుణా! పెద్దదాన్ని చెబుతున్నాను. నా మాట మీద గౌరవమూ, విశ్వాసమూ ఉంచు. నీకు జరిగిన అన్యాయానికి నా బాధ్యతకూడా చాలా ఉంది. నిష్కృతి వెదకవలసిన బాధ్యత నాదికూడా! లేకపోతే నన్ను అశాంతి వెంటాడుతుంది. ఆ స్వార్థం కొద్ది నిన్ను వేడుకుంటున్నాను. నీ సహకారం అందించవూ?"

"మీరు నన్ను అర్థించడమా! గడ్డిపూవు నలిగిపోతే కన్నీరు కార్చేవా రుంటారా? ఎంత అమాయకత్వం! ఎంత మంచితనం! నా బ్రతుకు గురించి మీకు దిగులు దేనికి? పూసిన పూలన్నీ దేవుడి శిరసు నలంకరించే అదృష్టానికి నోచుకుంటాయా? కొన్ని పూల అదృష్టం నలుగురి పాదాల కిందా పడి నలిగిపోవడమే కదా? లోకం తీరు మీకు నేను చెప్పడమా!"

"మా పరువు ప్రతిష్ఠల కోసం నీ జీవితాన్ని బలి తీసుకోగలిగేంత కఠినురాలిని కాను. శ్రీహరి తిరిగి వచ్చేవరకూ నీ విషయంలో ఒక నిర్ణయాని కంటూ రాలేను. వాడు వచ్చే వరకూ నువ్విక్కడ ఉండాలి. అలాగ వాగ్దానం చెయ్యి."

"అనవసరపు శ్రమ తీసుకుంటున్నా రేమో?"

"ఒక జీవితం విలువ నాకు తెలుసు. శీలం విలువా తెలుసు. నేను మనిషిని. రాక్షసిని కాను. ఐశ్వర్యం వరించినంత మాత్రాన మానవత్వాన్ని దూరం చేసుకో లేదు. నిన్ను అర్థించడం మా పరువు ప్రతిష్ఠల గురించి భయంతో కాదు. నిండు జీవితంపట్ల మమతతో, గౌరవంతో."

"ఎంత చక్కని మాట! మీకు వాగ్దానం చేస్తున్నాను. మీరు పొమ్మనే వరకూ ఈ ఇంటినుంచి పోను. సరేనా?" అరుణ రాజేశ్వరి చేతిలో చెయ్యి వేసింది.

అంతలోనే— "వారు చెప్పినట్లు రాత్రే వెళ్లిపోతే బాగుండేది. అంతకీ— రెండు వేలో, మూడు వేలో ఇస్తా మన్నారు" అంది అరుణ గొణుగుతూ.

"ఛీ పాడు! ఆడదాని శీలానికి వెలకడతాడా!" పళ్లు కొరికింది రాజేశ్వరి.

"కోపగించకండి. నాగరికత ప్రబలుతున్నకొద్దీ శీలం విలువ పడిపోతోంది. శీలం ఖరీదు సినిమా టికెట్‌కి పడిపోయిందంటే మీరు నమ్మలేరు. మంగళసూత్రం తాకట్టు పెట్టి అయినాసరే, మొదటి ఆట సినిమా చూడకపోతే తోచని స్త్రీ లున్నారు. ఇదీ నేటి నాగరికత."

"అదేం నాగరికత? అనాగరికత. ఆ పాడు మాటలు దేనికి కానీ, వెళ్ళి ముఖం కడుక్కుని రా. కాఫీ, టిఫినూ తీసుకుందాం."

"ఊఁ" అని కదిలింది అరుణ. రాజేశ్వరి మేడమీదకు వెళ్లింది.

భయపడుతూనే శ్రీహరి వ్రాసిన ఉత్తరం భర్త కందించింది.

చదివి, "నేను నమ్మను. శ్రీహరి అటువంటి వాడు కాడు" అన్నారు రంగనాథం.

"మన బంగారు మన కెప్పుడూ మంచిదిగానే కనిపిస్తుంది. అరుణ ముఖం చూస్తే మీకే తెలుస్తుంది— ఆమె అబద్ధమాడే అల్పురాలు కాదని."

"పద, అమ్మాయి ముఖం చూసే తేల్చుకుంటాను." ఆవేశంగా లేచారు రంగనాథం.

మెట్లు దిగుతూంటే అరుణ కనిపించింది. స్నానం చేసి కుంకుమ పెట్టుకుంది. తలలో పూలు. ఎర్ర పట్టుచీరతో, పసుపు రాసుకున్న ముఖంతో మూర్తీభవించిన పవిత్రతలా ఉంది.

అరుణని అలా చూశాక రంగనాథం ఆగిపోయారు.

"ఇప్పు డెలా? వాడు— వెధవ పని చేశాడు!"

"తప్పు వాడిదే కాదు. మనదికూడా!" అంది రాజేశ్వరి.

ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు రంగనాథం.

"ఏ వయసులో జరగవలసిన ముచ్చట ఆ వయసులో జరగకపోతే ఇటువంటి అనర్థాలే ఏర్పడతాయి."

"నిజమే. ఇద్దరమూ పొరపాటే చేశాం. ఈ అమ్మాయిని వదుల్చుకోవడం ఎలా? అయిదు వేలో, పది వేలో పారేస్తే. . ."

కోపంగా చూసింది రాజేశ్వరి. "తండ్రీ, కొడుకు లిద్దరూ ఒకటే. శీలానికి రూపాయిలలో ఖరీదు కట్టగలిగే షరాబులు."

"చూడబోతే అమ్మాయి గురించి అంతా తెలుసుకున్నట్లే ఉన్నావు!"

"కొంచెం పరిచయంలోనే చాలా అర్థమైంది. అమ్మాయి గుణవంతు రాలు."

"అనవసరంగా నువ్వే ఈ తంటా తెచ్చి పెట్టావు. నేను పోయేది నెత్తికి తెచ్చుకున్నావు."

"మనుషులమని మరిచిపోలేక పోయాను" అని మెట్లు దిగింది రాజేశ్వరి.

అరుణతో కలిసి కాఫీ, టిఫినూ తీసుకుంది.

"కాలక్షేపం కావాలంటే శ్రీహరి గదిలో పుస్తకా లుంటాయి. ట్రాన్సిస్టరుంటుంది."

భయంగా చూసింది అరుణ. "వద్దు లెండి. మీకు పనులలో సాయం చేస్తాను."

"నౌకర్లున్నారు. వంటమనిషి ఉంది. మనకేం పనులుంటాయి?"

"మీ కిష్టమయితే భారతమో, భాగవతమో చదువుతాను."

"పద్యాలు చదువుతావా?" ఆశగా అడిగింది రాజేశ్వరి.

"సంగీతం నేర్చుకోలేదు. నా చేతనైనంతవరకు శ్రావ్యంగా చదువుతాను."

పుస్తకం అందించింది రాజేశ్వరి.

"అలవైకుంఠపురంబులో నగరిలో ఆమూల సౌధంబు దాపల. . ." రాగయుక్తంగా ఎత్తుకుంది అరుణ.

రాజేశ్వరి పరవశించి వింటోంది.

* * *

మూడు రోజులు గడిచాయి.

రాజేశ్వరీ, అరుణా చాలా దగ్గర అయ్యారు.

"మీరు విచారంగా ఉన్నారు."

"లేదు, అరుణా, లేదు."

"నన్ను మభ్యపెట్టకండి. మీ బాధ నాకు తెలుసు."

"అరుణా!"

"వారి కోసం పత్రికలో ప్రకటన వేయించండి. వస్తారేమో?"

"ఆయన మనుషులని పంపి వెదికిస్తూనే ఉన్నారు."

"ఎక్కడున్నారో, ఏమో? పత్రికలో ప్రకటన వస్తే తప్పకుండా వస్తారని నా నమ్మకం."

"వారి నడిగి అలాగే చేద్దాం. నువ్విక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోవాలని తొందరపడు తున్నావా? ఇక్కడ నీ కేమయినా ఇబ్బందిగా ఉందా?"

"అమృతమూర్తులైన మనుషుల మధ్య స్వర్గంలో ఉన్నట్లే ఉంది నాకు. అవతల ప్రపంచంలో నాకు ఆప్తులెవరూ లేరు."

"కృతజ్ఞతలు, అరుణా!"

"భలేవారు. నేను మీకు చెప్పాలి— ఇంతగా ఆదరించి అభిమానిస్తున్నందుకు."

పది రోజులలో రాజేశ్వరి అరుణని విడిచి ఉండలేని పరిస్థితికి వచ్చేసింది. ఆమె సహృదయతలోపాటు, అరుణ ప్రవర్తనకూడా అందుకు కారణమే. కొంచెం ఛాందసత్వం గల రాజేశ్వరి అరుణ కోసం ఆచారాలను సడలించుకుంది. అంతగా ఆమె నాకర్షించేది అరుణ.

ఆ సాయంత్రం— రాజేశ్వరి దగ్గరకు కంగారుగా పరుగెత్తుకు వెళ్లింది అరుణ.

"ఏమి టా కంగారు, అరుణా?" నవ్వింది రాజేశ్వరి.

చిక్కు

నీ మాటలవల్ల, చేతలవల్ల ఇతరులలో రాణింపు పొందడం కష్టం. ఎందుకంటే, వారికంటే నీవు అధికుడవైనా అయిఉంటావు. లేదా, అల్పుడవైనా అయి ఉంటావు. కనక ఇతరుల పొగడ్తలు, విమర్శలు లెక్క చేయకు.

—గ్రెవెల్

"ఎవరో వచ్చారు."

"ఎవరు?" ఆత్రతగా అడిగింది రాజేశ్వరి.

"వారే. . ." ముఖం దించుకుంది అరుణ.

త్వరగా వరండాలోకి నడిచింది రాజేశ్వరి.

శ్రీహరి గది తలుపులు తెరిచి ఉన్నాయి.

ఆ గదిలో అడుగు పెట్టింది.

దిండులో తల దూర్చుకుని పడుకున్నాడు శ్రీహరి.

"శ్రీహరీ!" గంభీరంగా పిలిచింది రాజేశ్వరి.

తల ఎత్తి చూశాడు.

చెదిరిన జుత్తు. పెరిగిన గెడ్డం. మాసిన బట్టలు. నీరసించిన శరీరం.

"చేయరాని పాపం చేశాను. నన్ను శిక్షించమ్మా. క్షమించకు."

"నువ్వు చేసిన నేరానికి ఏ శిక్ష సరిపోతుందో? అయినా, శిక్షించవలసింది నేను కాదు. అరుణ. ముందు లేచి గెడ్డం, స్నానం అవీ కానిచ్చిరా. ముఖం చూస్తుంటే భోజనం చేసినట్లు లేదు చాలా రోజులై."

నిశ్శబ్దంగా లేచి, తల వంచుకుని బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళాడు. దాదాపు ఒక గంట గడిచాక తలంటు పోసుకున్న జుత్తుతో, పరిశుభ్రమైన బట్టలతో మామూలు మనిషై బయట పడ్డాడు.

"ఇప్పుడు మనిషిలా ఉన్నావు. భోజనాలు చేద్దాం, రా."

భోజనాల దగ్గర ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

ఆ కార్యక్రమం పూర్తయిన అనంతరం అందరూ డ్రాయింగ్ రూమ్‌లో సమావేశమయ్యారు. వారి మధ్య నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

"శ్రీహరీ!"

తండ్రి గొంతు విని ఉలిక్కిపడ్డాడు శ్రీహరి.

"అరుణ మీద అత్యాచారం జరిపావా?"

శ్రీహరి తల వంచుకున్నాడు.

"వెధవ పని చేసేటప్పుడు సిగ్గు లేకపోయింది. చెప్పడానికి సిగ్గెందుకు?" గద్దించారు.

"నేను చేసింది నేరమే!" గొణిగాడు.

"ఇప్పుడేం చెయ్యదలుచుకున్నావు?"

"ఆ అమ్మాయికి రెండు వేలో, మూడు వేలో. . ."

"నోర్ముయ్, నీచుడా! స్త్రీ విలువ రూపాయలలో కట్టే మొనగాడివి బయలుదేరావు!"

ఆవేశంగా అరిచింది రాజేశ్వరి. "[illegible] నీకు ఐశ్వర్యం [illegible] గుణానికి అరుణ నీ కంటె లక్ష రెట్లు ఎక్కువ. అవమానం భరించలేక ఆత్మహత్య [illegible] పెట్టింది. ఏ [illegible] నిన్ను క్షమించదు. అది తెలుసుకో."

"ఆ!" నిర్ఘాంతపోయాడు శ్రీహరి.

"ఆడదాని జీవితంతో ఆటలాడు [illegible]"

"అమ్మా!"

"[illegible] అంటావు — [illegible] కన్నీళ్ళు [illegible] నీ మీద ఎన్ని ఆశలు పెట్టుకున్నాము! అన్నిటినీ ధ్వంసం చేశావు. నీ [illegible] పాడు పనులు చేసి సిగ్గుగా, పాపం [illegible] ఉంది."

"అ. . .మ్మా!"

"వెళ్ళి అరుణ పాదాల మీద పడి [illegible]. నిన్ను క్షమించి పెళ్ళి చేసుకుంటుందేమో?"

"అమ్మా! ఆ అమ్మాయి కులం. . ."

"అనుభవానికి, అత్యాచారానికి అడ్డు రాని కులం పెళ్ళికి అడ్డు వస్తుందా? ఆ క్షణంలో కులం గురించి ఆలోచించలేదేం? మూర్ఖుడా! మనిషి గొప్పతనం కులంలో లేదు. గుణంలో ఉంది. ఆస్తిపాస్తులతో, కులగోత్రాలతో ఆడదాని శీలాన్ని కొనగలననుకుంటే అంతకంటె మూర్ఖత్వం మరొకటి ఉండదు. స్త్రీ శీలానికి విలువ కట్టడం ఎవరి తరమూ కాదు. భరత [illegible] స్త్రీ విలువ. అది తెలుసుకో."

"అమ్మా!"

"నేరం చెయ్యడం బలహీనత. ఆ నేరం తాలూకు పరిణామాల నుంచి పారిపోవాలనుకోవడం మరింత పిరికితనం. ఇప్పటికంటా మించిపోయింది లేదు. అరుణ పాదాల మీద పడి ప్రార్థించు. పెళ్ళి చేసుకోమని వేడుకో."

సుడిగాలిలా వచ్చి రాజేశ్వరి పాదాలను చుట్టుకుంది అరుణ. "వద్దండీ. మీరు ప్రసాదిస్తున్న వరం [illegible]మైనదేమీ కాదు. ఇచ్చే ఔదార్యం మీకున్నా, తీసుకోగలిగే అర్హత నాకు లేదమ్మా! అల్పురాలినన్నట్లు అమితంగా దయ చూపకండి."

"దయ కాదు, కర్తవ్యం. తొందరపాటుతో శ్రీహరి నీ జీవితాన్ని నాశనం చేశాడు. ఆ నేరానికి అంతకంటె నిష్కృతి లేదు. చాలా ఆలోచించే ఈ నిర్ణయానికి వచ్చాను. తప్పు చేసింది వాడయితే శిక్ష నువ్వెందుకు అనుభవించాలి?"

"నా కులం. . ."

"కులంకంటె గుణం ముఖ్యం. [illegible] కాదు. ఈ పది రోజులుగా [illegible] నా [illegible] చెదిరిపోయాయి. [illegible] మనిషి విలువ వ్యక్తిత్వం మీద ఆధారపడుతుంది. కులగోత్రాల మీదా, ఆస్తిపాస్తుల మీదా కాదు. నీ వంటి [illegible] కోడలుగా లభించటం ఏదో నా పూర్వజన్మ సుకృతమో [illegible]. నీ వంటి ఉత్తమురాలిని [illegible] భాగ్యం నాకు [illegible] న్నాను."

"ఎంత మాట! నా వంటి [illegible] స్వర్గంలో [illegible] [illegible] ఇన్నాళ్ళూ [illegible] తోకమిస్తాడా?"

"అటువంటి సంకోచాలు నీ [illegible]. నలుగురిలో [illegible] [illegible] పెళ్ళి జరుగుతాము. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] కాదు. [illegible] శ్రీహరిని [illegible] నీ [illegible]?"

"నా మాటలోని [illegible] అర్థం అవుతుంది."

"ఏ క్షణంలో నీ అందానికి ముగ్ధుడివి నీ కోసం అత్యాచారానికి ఒడిగట్టాడో ఆ క్షణంలోనే [illegible] వచ్చింది. అందుకంటే ఏం [illegible] కావాలి?"

"మోహం, ప్రేమ, పెళ్ళి — మూడూ వేరు కదండీ? వివాహంలో శాశ్వతత్వమూ, పవిత్రతా, బాధ్యతా ఉన్నాయి. ఇరువురి ఇష్టం మీద జరిగేదే వివాహం. వారిద్దరి లక్ష్యం ఒక్కటే అనిపిస్తే నా మనసు తృప్తి చెందుతుంది. బలవంతపు పెళ్ళి వ్యభిచారంతో సమానం కదా!"

"చెప్పరా, శ్రీహరీ!" రంగనాథం కలగజేసుకున్నారు.

"అరుణ నన్ను క్షమించి, వివాహాన్ని అంగీకరించడం అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను. ఈ వివాహం నాకు ఆనందకారణం." సిగ్గుపడుతూనే అన్నాడు శ్రీహరి.

* * *

వారం తిరగకుండా దైవసన్నిధిలో అరుణ, శ్రీహరుల వివాహం జరిపించేశారు. రాజేశ్వరి స్వయంగా శోభనపు గది అలంకరించి, అరుణని ముస్తాబు చేసి గదిలోకి పంపింది.

[illegible]

"[illegible]!" [illegible] శ్రీహరి.

[illegible]

[illegible]

ప్రశంస

పొగడ్తలు, ప్రశంసలు రేపటి విజయానికి ప్రేరణ [illegible]. అవి ప్రవాహంలా [illegible] ప్రవాహానికి ఆనకట్టలు ఎంతదూరం కొట్టుకుపోతామో తెలియదు

—[illegible]

* * *

బాధలు

రచయితకు మూడు బాధలు ఉన్నాయి. ఒకటి ప్రశంసనీయమైన రచన చేయడం, రెండు: యోగ్యుడైన ప్రచురణకర్త దొరకడం, మూడు, వివేకవంతులైన పాఠకులు లభించడం.

—గోథే

* * *

అందంగా ఉన్నవాళ్ళలో గుణాలు కూడా అందంగా భాసిస్తాయి ...

—వర్జిల్

"ఏడుస్తున్నావా! ఈ శుభసమయంలో కన్నీళ్ళు ఏమి కర్మ?"

ఆమె మౌనం దాల్చింది.

"కన్నీళ్ళెందుకు కరుణా? మనం గెలిచాం." ఆనందంగా అన్నాడు శ్రీహరి.

"మనం గెలిచాం. అందుకే ఈ దుఃఖం." మెల్లిగా అంది అరుణ.

"అరుణా!" నిర్ఘాంతపడి అన్నాడు శ్రీహరి. "మనం సాధించింది సామాన్య విజయం కాదు. ఘనవిజయం. ఇటువంటి కుటుంబంలో కులాంతరం, ప్రేమ వివాహం జరిగిందంటే అది మామూలు విషయం కాదు, అరుణా!"

అందానికి బందీ

అలెప్పీకి ఉత్తరంగా రహదారిపై ఒక గమ్మత్తు సంఘటన జరిగింది. ఒక టూరిస్టు బస్సు వెడుతుండగా ఇరవై ఏళ్ళ యువతి కష్టాలు మొహానికి లిఖించుకుని దారి పక్కన నిలబడ్డది. ఆమె పక్కన ఒక కుర్రవాడు. డ్రైవరు కారు ఆపి ఆమెను పరామర్శించాడు. డ్రైవరును, అతని బంధువును ఆమె రోడ్డు పక్కనే ఉన్న ఒక ఇంట్లోకి పిలుచుకు వెళ్ళింది. ఆ ఇంట్లో నలుగురు దుండగులు కత్తులు చూపి వారి వద్దనున్న డబ్బు తస్కరించి పారిపోయారు! ఆ యువతి, కుర్రవాడు పోలీసులకు పట్టుబడ్డారు. ఆపదలో ఉన్న ఆడపిల్లను ఆదుకోబోయిన డ్రైవరుకు రు. 500 ఖర్చయింది.

కాకి — చేటు

బీహార్‌లో ఒక కాకి వల్ల ప్రభుత్వానికి 70 లక్షల నష్టం వచ్చింది. అది ఒక గిజం పొడవుగల రాగితీగను తీసుకుపోతుండగా విద్యుత్‌తీగలకు తగిలి, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ కాలిపోయింది. ఆ కాకిని నిపుణుల పరీక్ష కోసం పదిలంగా ఉంచడంలో మరో 200 రూపాయలు ఖర్చయింది.

సరికొత్త పాత ఫాషన్

పొట్ట కనిపించే విధంగా బొడ్డు కిందికి, వెనక పిరుదుల వరకు కనిపించేటట్లు చీరకట్టడం నవనాగరికం అని అనుకుంటున్నారు గానీ, ఈ పద్ధతి వస్త్రాలంకరణ మన దేశంలో రెండు వేల ఏండ్ల కిందటే ఉన్నది. కాకపోతే 1850 నుండి 1950 వరకు ఒక నూరు సంవత్సరాలు ఆ పద్ధతి మరుగున పడ్డది. దానికి కారణం, ఇంగ్లీషు వారి పాలన, విక్టోరియన్ సంస్కృతి. పొట్ట, వీపు కనిపించేటట్లు, పురుషులను ఆకర్షించేటట్లు చీర కట్టడం, రైక తొడగడం అసభ్యం కాదు. పైగా అనాగరికం కాదు. అదీ మన ప్రాచీన సంస్కృతి, సంప్రదాయమే!

పేదవాని పెళ్ళి

తన అంతస్తుకు మించిన అమ్మాయిని ఎంత ఘోరంగా ప్రేమించినా, పెళ్ళి చేసుకోవడంలో చిక్కులున్నాయి. ఢిల్లీలో దేవ్‌రాజ్ అనే అతను ఎమ్. ఎ. చదివి, ఓ కలవారి అమ్మాయిని ప్రేమించాడు. పెళ్ళి

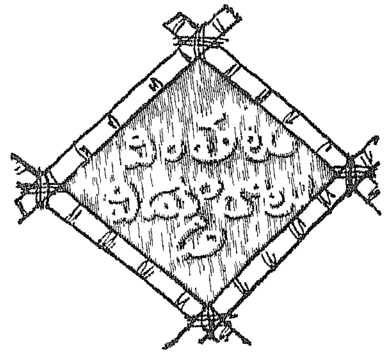

స్థిరపడ్డింది. తన అంతస్తు పెంచుకోవడం కోసం, అమ్మాయికి మంచి నగలు బహూకరించడం కోసం పక్కఇంట్లో దొంగతనం చేశాడు. 35 వేల రూపాయల నగలు, 15 వేల రొఖ్ఖం దొంగిలించాడు. అతని ఆడంబరాలు చూచిన మీదట పోలీసులకు అనుమానం కలిగింది. పెండ్లికూతురు ఇంట్లో నగదు, పెండ్లి కొడుకు ఇంట్లో కొన్ని నగలు, రొఖ్ఖం దొరికాయి. ఆ అమ్మాయి దొంగను భర్తగా అంగీకరిస్తుందా!

రొటోవేటర్

అంటే వరి నాట్లు మొదలు ఊడ్పుల వరకు అన్ని పనులకు పనికివచ్చే ట్రాక్టర్ అని అర్థం. దీనిని అమెరికాలో ప్రవేశపెట్టారు. మాగాణి పొలాలలో వరినాట్లు వేస్తూ గట్టు దగ్గరకు రాగానే యంత్రం పైకి లేచి గట్టు దాటుతుంది. కనుక గట్లు పగిలి పోతాయన్న భయం ఉండదు. ఇదే మొక్కలను నాటుతుంది. ఇదే వరికోతలకి, ధాన్యం నూర్పిడికి పనికి వస్తుంది. బహుళార్థ ప్రయోజనకరమైన ఈ ట్రాక్టరు పేరు రొటోవేటర్.

చేతి వాటం

భారత క్రికెట్ జట్టు ఇంగ్లాండులో ఘోరంగా ఓడిపోవడమే అవమానంగా భావిస్తున్న భారతీయులకు ఆ బృందంలో ఒక ఆటగాడు సుధీర్ ఎస్. నాయక్ చేతివాటం పని మరీ తలవంపులైంది. అతనికి మార్లబరో స్ట్రీట్ కోర్టు 45 స్టెర్లింగుల జరిమానా విధించింది. నాయక్ లక్స్‌ఫర్డ్ స్ట్రీట్‌లోని మార్క్స్ అండ్ స్పెన్సర్ డిపార్టుమెంటల్ స్టోర్సులో పదిహేను జతల మేజోళ్ళు దొంగతనం చేశాడు. వాటి ఖరీదు మహా ఉంటే ఒక స్టెర్లింగ్. పాసి డబ్బు లేదా అంటే ఆ దొంగతనం చేసిన సమయంలో నాయక్ దగ్గర 250 స్టెర్లింగుల డబ్బు ఉంది.

రేప్ చట్టం

నేపాల్‌లో ఒక విచిత్రం జరిగింది. 51 సంవత్సరాల స్త్రీ తన కొడుకును హత్య చేసినందుకు యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష పొందింది. ఆ కొడుకే తల్లిని రేప్ చేశాడట. ఆమె కొడుకును చంపివేసింది. కోర్టు ఆమెకు పది సంవత్సరాల శిక్ష విధించింది. కాని, నేపాల్ న్యాయచట్టం ప్రకారం రేప్ చేయబడ్డ స్త్రీ ఒక గంటలోగా రేప్ చేసిన వ్యక్తిని హత్య చేసినట్లయితే, అది నేరం కాదు. ఆమెను కోర్టు శిక్షించదు.

పునరావృత్తం

చరిత్ర పునరావృత్తమవుతుందన్నది నానుడి కాదు; యథార్థం. అమెరికా అధ్యక్షుల చరిత్ర చూస్తే ఏడంలో అలా పునరావృత్తమైంది. ఇద్దరూ హత్య కావించబడ్డవారే. లింకన్ అమెరికా అధ్యక్షుడుగా 1860 లోను, కెన్నెడీ 1960 లోను ఎన్నికైనారు. వారి తరవాత అధ్యక్షులైన వారిద్దరి పేర్లు జాన్సన్— ఒకరు ఆండ్రూ జాన్సన్, ఒకరు లిండన్ జాన్సన్. ఆండ్రూ జాన్సన్ 1808లో, లిండన్ జాన్సన్ 1908లో జన్మించారు. లింకన్‌ను చంపిన జాన్ విల్కిస్ బూత్ 1838 లో, కెన్నెడీని హత్యచేసిన ఆస్వాల్డ్ 1938లో జన్మించారు. ఇద్దరినీ విచారణ పూర్తికాకముందే హత్య చేయబడ్డారు. లింకన్ కార్యదర్శి కెన్నెడీ ఆ నాడు థియేటర్‌కు వెళ్ళవద్దని లింకన్‌ను హెచ్చరిస్తే; నూరేళ్ళ తరవాత కెన్నెడీ సెక్రటరీ లింకన్ ఆయనను డల్లాస్ వెళ్ళవద్దని హెచ్చరించాడు. విల్కిస్ బూత్ థియేటర్‌లో లింకన్‌ను హత్యచేసి వేర్‌హౌస్‌కు పారిపోగా, ఆస్వాల్డ్ వేర్‌హౌస్ నుండి కెన్నెడీని కాల్చి థియేటర్‌కు పారిపోయాడు. గమ్మత్తుగా ఉంది.

—శార్వరి

"మీ అమ్మగారి మంచి మనసుని చేయికోసి' అని సూటిగా అడిగితే అంగీకరించగల సంస్కారం లేదమ్మలో. మనం ఎంత నొప్పించాం! దేవత వంటి మనిషి మనసు మీద క్రూరమైన నాటకం ఆడి గెలుపు పొందాము. ఆ నాటకంలో ప్రముఖ పాత్ర నేను వహించాను!"

"అమ్మ మనసూ, ఆ మనసులోని మంచితనపు సరిహద్దులూ నాకు తెలుసు, అరుణా! అందుకే నాటకం ఆడేముందు గెలుస్తామన్న ధైర్యం ఉండేది. ఆమె సంస్కారపు సరిహద్దులు తెలిసే ఈ నాటకం అవసరమని గ్రహించాను. మామూలుగా నేను వెళ్ళి, 'అమ్మా! అరుణా, నేనూ ప్రేమించుకున్నాం. ఆమె అనాథ. కులం లేని పిల్ల. ఆస్తిపాస్తులూ, సంప్రదాయమూ లే వామెకు. నన్ను పెళ్ళి

ఆడిన నాటకం ఆమె సహృదయతనీ, సంస్కారాన్నీ పరీక్షించింది. పరిధులని పెంచింది. అందుకే మనం గెలవగలిగాం. లేకపోతే మన ప్రేమ వ్యవస్థ పాదాల క్రింద పడి కాలగర్భంలో విషాదంగా అణిగిపోయేది.

ఇది యుగసంధి, అరుణా! నవతరం ముందుకు పరుగెడుతోంటే వెనకటి తరం నిశ్చైతన్యంగా నిలబడిఉంటూంది. తరాల అంతరాలను జయించడానికి యువ తరం సాహసాలు చెయ్యాలి. నాటకాలూ ఆడాలి. లేకపోతే యువకులకు గెలుపు లభించదు. మనం చేసింది ఇదే. సూటిగా పొందలేని విజయాన్ని నాటకం ఆడి పొందాం."

"కాని, ఇది రహదారి కాదు." పశ్చాత్తాపం వెలిబుచ్చుతూ అంది అరుణ భారంగా.

"నూతన శకారంభానికి అడ్డు తోవలూ, విప్లవాలూ తప్పవు. అందుకు విచారించడం అనవసరం. అమ్మ మనసు నొప్పించినందుకేనా బాధ పడుతున్నావు? దాని కేముంది? అతి త్వరగా పనసపండు లాటి మనవడి నిచ్చేస్తే అమ్మా, నాన్నా అన్నీ మరిచి ఆనందిస్తారు. నువ్వు హుషారుగా ఆ ప్రయత్నం మొదలు పెట్టా లంతే."

"ఇది ఫామిలీ ప్లానింగ్ రోజులని మరిచి పోకండి." నవ్వింది అరుణ.

"దో యా తీన్. . . అంతవరకూ ప్రభుత్వం అంగీకరించిందికదా?" అరుణని దగ్గరకు తీసుకున్నాడు శ్రీహరి.

ఫోను మోగింది. అరుణను వదలకుండానే రిసీవ రందుకుని, "నువ్వా, మోహన్! మంచి తరుణంలో ఉన్నాను. ప్రేమలో జయించాను. వివరాలు తరవాత చెపుతాను. డిస్టర్బ్ చెయ్యకు!" అని రిసీవర్ పెట్టేశాడు శ్రీహరి.

కిటికీలోంచి చూస్తున్న చందమామ తన ప్రణయపు తొలి రోజులు గుర్తుకి వచ్చాయేమో మబ్బుచాటుకి చేరుకున్నాడు. ★